

INHOUD

Voorwoord	5	
Proloog	9	
DEEL I	19	
1	Persoonlijke introductie van Rob van Engelenburg	23
1.1	Achtergrond en opleiding	23
1.2	Loopbaan	24
1.3	Maatschappelijke inbreng	27
2	Observaties van overheidsbeleid	33
2.1	Inleiding	33
2.2	Meer inzicht: geen garantie voor actie	33
2.3	Wisselgeld creëren	34
2.4	Organisatie- versus maatschappelijk belang	34
2.5	Your way, our way, my way	35
2.6	Burgerparticipatie en gemeenten: veelal moeizaam	36
2.7	Spelregels opleggen: maar niet aan jezelf	37
2.8	Tot slot	37
3	Veelal moeizame relatie met burgers	41
3.1	Inleiding	41
3.2	Beleid en weerstanden bij verandering	41
3.2.1	Tunnelvisie in openbaar bestuur leidt tot gebrekkig beleid	42
3.2.2	Het conservatisme van de gevestigde orde	44
3.3	Achtergronden en feiten over gemeenten	47
3.4	Thema's en meerwaarde van burgerparticipatie	49
3.4.1	Burgerparticipatie: wrijving geeft glans en warmte	51
3.4.2	Burgerparticipatie: koninklijke weg naar beter beleid?	52
3.4.3	Instrumenten voor burgerparticipatie bij gemeenten	54

3.5	Tot slot	58
4	Omggaan met burgers en de leercurve	61
4.1	Inleiding	61
4.2	Praktijkervaringen: omgangsvormen	61
4.2.1	Burgerparticipatie: kamillethee (1)	62
4.2.2	Burgerparticipatie: kamillethee (2)	63
4.2.3	Burgerparticipatie: Kamillethee (3)	65
4.3	Praktijkervaringen: de lerende organisatie	67
4.3.1	Van verschillen kan je leren, maar dat moet je wel willen	68
4.3.2	U zegt het maar: startnota burgerparticipatie schiet te kort	70
4.3.3	Burgerparticipatie: processie van Echternach is sneller	71
4.3.4	Barometer voor burgerparticipatie gemeenten	74
4.3.5	Burgerparticipatie: leren van elkaar	77
4.4	Tot slot	82
5	Ervaringen met projecten en signalen oppakken	85
5.1	Inleiding	85
5.2	De projectpraktijk in beeld	85
5.2.1	Alliantie Burgers Voorschoten heeft zorgen om huizenprijzen en leefomgeving in de Fortuynwijk	85
5.2.2	Vlietland Noord: het kan en moet anders	87
5.2.3	Burgerinitiatief Rijnlandroute timmert aan de weg	89
5.3	Signalen oppakken	91
5.3.1	Open huizen Gemeentebelang	92
5.3.2	Verkeersinfarct dreigt	93
5.4	Tot slot	96
6	Vertrouwen en beeldvorming	99
6.1	Inleiding	99
6.2	Het belang van vertrouwen	99
6.2.1	Vertrouwen in de politiek moet groter worden: hoe?	99
6.2.2	Vertrouwen in de overheid	101
6.3	Beeldvorming	104
6.3.1	Burgerparticipatie en historisch besef?	105
6.3.2	Beeldvorming en nepnieuws	106
6.3.3	Ambtenarenkorps Voorschoten: terug van weggeweest	107
6.3.4	Verkiezingen: naar een onderbouwde keuze	109
6.4	Tot slot	110

7	Afweermechanismen van politici	113
7.1	Inleiding	113
7.2	Afgeschermd	113
7.3	Enkele lokale voorbeelden nader beschouwd	116
7.3.1	Gemiste kansen in Voorschoten	116
7.3.2	Moeizame participatie in Noordwijk	119
7.3.3	Kaag en Braassem negeerde verontruste inwoners	122
7.3.4	Suggesties ter verbetering en oplossingsrichtingen	126
7.3.5	Voorbeelden die navolging verdienen	130
7.4	Tot slot	132
8	Burgers willen invloed, beter beleid en bestuur	135
8.1	Inleiding	135
8.2	Invloed van burgers op beleid in de tijd	135
8.3	De Alliantie Burgers Voorschoten	136
8.4	Enkele ABV-projecten nader beschouwd	137
8.4.1	Burgerparticipatie is leren van elkaar	138
8.4.2	Zijn raadsbrede akkoorden een goed idee?	139
8.4.3	De kwaliteit van beleidsnota's in Voorschoten	141
8.4.4	Bestuurseffectrapportage: een goed idee	147
8.4.5	Bestuurseffectrapportage Voorschoten	149
8.5	De Vlietlandsoap	151
8.5.1	De Vlietlandsoap (1): geschiedenis en weerstand	151
8.5.2	De Vlietlandsoap (2): bestuurlijk proces en argumenten	153
8.5.3	De Vlietlandsoap (3): hoe het beter kan en moet	155
8.6	Tot slot	157
DEEL II		159
1	Persoonlijke introductie Peter van Hoesel	163
1.1	Achtergrond, opleiding	163
1.2	Loopbaan	164
1.3	Nevenfuncties en nevenactiviteiten	168
1.4	Afsluitend	173
2	Confrontaties met overheidsbeleid	175
2.1	Inleiding	175
2.2	De ondergeschikte rol van beleidsonderzoek	176
2.3	De complexiteit van beleid	177
2.4	De oppervlakkige aanpak van de beleidsontwikkeling	178
2.5	Dominerende tunnelvisies	179

2.6	De kloof tussen overheid en burgers	180
2.7	De voorrangspositie van de gevestigde orde	181
2.8	Ideologische verstarring	181
2.9	Geheugenverlies	182
2.10	Halfslachtige maatregelen	183
2.11	Afsluitend	184
3	Kenmerken van overheidsbeleid	187
3.1	Inleiding	187
3.2	Beleidsinconsistentie	187
3.3	De overheid als bron van maatschappelijke problemen	189
3.4	Doormodderen	194
3.5	Elke beleidsmaatregel leidt tot artefacten	196
3.6	Het overdreven nut van overheden	198
3.7	Multifunctioneel beleid	200
3.8	Wat willen burgers van de overheid?	203
3.9	Afsluitend	206
4	Foute veronderstellingen: falende overheid	209
4.1	Inleiding	209
4.2	Zero base	209
4.3	Bespreking van het boek van Roel Bekker 'Dat had niet zo gemoeten!'	219
4.4	Afsluitend	224
5	Diversiteit van opvattingen	227
5.1	Inleiding	227
5.2	Meningen en feiten	227
5.3	Meningsverschillen	230
5.4	Feiten, verzinsels en gezichtspunten	232
5.5	De ernstige gevolgen van dogmatische standpunten	235
5.6	Verwarring	237
5.7	Egocentrisme	239
5.8	Afsluitend	241
6	Rol burgerparticipatie in het beleidsproces	243
6.1	Inleiding	243
6.2	Burgerparticipatie en beleidsontwikkeling	243
6.3	Hoe je per stap in het beleidsproces burgers erbij kunt betrekken	246
6.4	Afsluitend	255

7	Verbetering van het beleidsproces	257
7.1	Inleiding	257
7.2	Niet langer gokken met overheidsbeleid	257
7.3	Hoe krijg je een succesvolle overheid?	260
7.4	Probeer het eens met de rationele benadering	263
7.5	Beleidsontwikkeling anno 2021	268
7.6	Afsluitend	270
8	De rol van ambtenaren	273
8.1	Inleiding	273
8.2	Beleidsambtenaren kunnen zorgen voor een goede verbinding tussen samenleving en politiek	273
8.3	Het wordt tijd voor 'ambtenaren 2.0'	276
8.4	Ambtenaar of 'civil servant'?	279
8.5	Opleiding voor het beroep 'beleidsambtenaar' broodnodig	280
8.6	Afsluitend	282
9	Politieke vernieuwing	285
9.1	Inleiding	285
9.2	Twee brieven aan de wetenschappelijke bureaus van de politieke partijen	285
9.3	Een zakenkabinet als tussenstap	296
9.4	Afsluitend	310
	Slotbeschouwing	311